

10 минути и 38 секунди в този странен свят

ЕЛИФ ШАФАК

Превод от английски език
Красимира Абаджиева

ЕГМОНТ

ЕГМОНТ

Всички права запазени. Нито книгата, нито части от нея могат да бъдат възпроизвеждани под каквато и да е форма.

Оригинално заглавие: *10 Minutes 38 Seconds in This Strange World*
Copyright © Elif Shafak, 2019
All rights reserved.

Превод Красимира Абаджиева © Егмонт България 2019
Редактор Радка Бояджиева
Коректор Павлина Върбанова

Издава „Егмонт България“ ЕАД
1142 София, ул. „Фритьоф Нансен“ 9
www.egmontbulgaria.com

Отпечатано във „Фолиарт“ ООД, гр. Добрич, 2019
Тираж: 10 000 бр.
ISBN 978-954-27-2341-7

*На жените на Истанбул и на града Истанбул,
който винаги е бил и е ТЯ.*

*Той пак ме изпревари и си отиде малко по-рано
от този странен свят. Не че има някакво значение.
Ние вярваме във физиката и за хора като нас
разделянето на минало, настояще и бъдеще
е важно дотолкова, доколкото е една
безспорно натрапчива илюзия.*

АЛБЕРТ АЙНЩАЙН ПО ПОВОД СМЪРТТА
НА НАЙ-БЛИЗКИЯ СИ ПРИЯТЕЛ МИШЕЛ БЕСО

КРАЯТ

Казваше се Лейла.

Текила Лейла – така я наричаха приятелите и клиентите ѝ в онази къща с палисандров цвят до кея, която се намиреше на калдъръмения сокак между черквата и синагогата, сред магазините за лампи и джонери. Това беше улицата с най-старите лицензирани публични домове в Истанбул.

Ако ви чуеше да я представяте по този начин, Текила Лейла щеше да се ядоса и да ви замери с някоя обувка с висок ток.

– Моля, моля, не *наричаха*, а *наричат*. Името ми е Текила Лейла.

Какво ти минало време! Самата мисъл би я обидила и унижила, а тя не би допуснала да се чувства така. Макар да си даваше тъжната сметка, че сърцето ѝ току-що беше спряло да тупти, че не дишаше и несъмнено беше мъртва, тя пак би настояла на употребата на сегашно време.

Никой от приятелите ѝ не знаеше за смъртта ѝ. Пък и беше много рано сутринта и всички спяха, унесени в лабиринтите на сънищата. Лейла също искаше да си е вкъщи, под топлите завивки, с доволно мъркащия котарак на кравай в краката ѝ. Животинчето беше глухо като пън и черно като нощта, с изключение на малко снежно петънце на едната лапа. Беше го нарекла Мистър Чаплин, защото живееше в

собствения си тих свят като герой от ням филм.

Какво ли не би гала Текила Лейла, за да си е у дома. Но уви, лежеше до някакво мрачно футболно игрище в покрайнините на Истанбул, захвърлена в голяма очукана боклукчийска кофа с ръждиви дръжки. Кофата беше на колела, висока около метър и двайсет и широка около метър. Лейла беше метър и шейсет и пет и беше с лилави сандали на много висок ток.

Лежеше и търсеше отговор на безброй неща. В главата ѝ се въртяха последните мигове от живота ѝ и тя не спираше да се пита как се стигна дотук – напразни усилия, тъй като времето не може да бъде намотано отново, все едно е кълбо прежда. Макар клетките ѝ да трептяха от живот, кожата ѝ посивяваше. Забеляза, че в крайниците и в органите ѝ настъпват промени. Хората смятат, че човешкият труп е лишен от каквото и да е съзнание, нещо като отсечено дърво или куха хралуна, но Лейла с удоволствие би свидетелствала, че той кипи от живот.

Не можеше да повярва, че пътят ѝ на земята е приключил. Само преди ден беше вървяла по улиците в квартал Пера, които носеха имена на военни лидери, национални герои и изобщо имена на мъже. Смехът ѝ беше отеквал в прихлупените таверни в Галата, в Куртулуш и в задушните вертепи на Топхане, които не съществуваха в туристическите справочници и карти. Министерството на туризма не желаше да показва на туристите онзи Истанбул, който Лейла познаваше.

Предишната нощ беше държала чаша с уиски, а парфюмът „Палом Пикасо“ (подарък за рождения ден от приятелите ѝ) беше оставил уханието си върху копринения шал, който беше метнала на дивана на един непознат в луксозния му хотелски апартамент на последния етаж. Яркото, тънко и недостижимо като дуря от щастлив спомен резенче на луната все още светеше високо в небето. Лейла се чудеше и маеше как е възможно да е мъртва, като все още се чувстваше част

от този свят. Та тя не беше никакъв сън, който изчезва с първите слънчеви лъчи! Преди няколко часа беше пяла, пушила, ругала и разсъждавала. Дори сега разсъждаваше. Странно, но умът ѝ работеше, ала кой знае докога... Щеше ѝ се да скочи и да каже на всички, че мъртвите не умират изведнъж и че продължават да си мислят за какво ли не, включително за собствената си смърт. Хората сигурно щяха да се уплашат. Тя също би се уплашила, но вярваше, че би било по-добре всички да са наясно.

Според Лейла хората проявяват крайно неуважение към най-важните моменти в живота си. Казваш „Да!“ в сватбения ден и решаваш, че автоматично се превръщаш в съпруг или съпруга. Но за да се научиш на брачни умения, са необходими години. Същото се отнася и за майчинските и бащинските инстинкти. Появата на детето не означава, че си вече съвършен родител, баба или дядо. Ами пенсионирането? Един ден напускаш офиса, където си прекарал половината си живот и попилял повечето си мечти, и се налага да заживееш напълно с друг живот. Лейла познаваше пенсионирани учители, които се будеха в седем, вземаха душ, обличаха се, сядяха да закусят и чак на кухненската маса се сецаха, че вече не работят.

Та всичко това се отнасяше и за смъртта. Издъхваш и всички те мислят за мъртъв. Ама не е толкова просто. Както има безброй цветове нюанси между въгленовото черно и заслепящото бяло, така има и безброй различни нива по пътя към така наречения вечен покой. На Лейла ѝ се струваше, че ако има граница между Царството на земния и Царството на отвъдния живот, то тя сигурно е от пясъчник.

Чакаше изгрева на слънцето. Тогава все някой щеше да я види и да я измъкне от мръсната кофа. Полицаяте щяха да удостоверят самоличността ѝ. Безброй пъти я бяха претърсвали, снимали, задържали и взимали отпечатъци от

пръстите ѝ. Участъците в крайните квартали имаха един и същ мирис на препълнени с вчерашни фасове пепелници, пресъхнала утайка от кафе в нацърбени чаши, възкисел дъх, влажни черджета и остра воня от писоарите, която не би изчезнала и след хиляда литра белина. Полицаите и нарушилите закона седяха в претърпкани стаи. Лейла се чудеше как така ченгетата и престъпниците търкаха тела на едни и същи столове, ронеха мъртви кожни клетки, а акарите ги лапаха и поглъщаха без много-много да му мислят. Ето как противоположностите се сливаха по един невидим за човешкото око начин.

Веднъж установили самоличността ѝ, властите щяха да уведомят семейството ѝ, което живееше в историческия град Ван, на хиляда и шестстотин километра оттук. Родителите ѝ се бяха отказали от нея преди много години и нямаше да гойдат за тялото.

Ти ни посрами. Всички говорят зад гърба ни.

Полицията щеше да се обърне към приятелите ѝ. Синан Саботажа, Налан Носталгията, Джамила, Зейнеб122 и Химера Холивудска.

Текила Лейла беше сигурна, че те щяха да гойдат на мига. Виждаше ги как подтичват с бързи, но и колебливи стъпки, с ококорени, невярващи и насълзени от все още неосъзнатата тъга очи. Чувстваше се ужасно, че ги подлага на такива мъчителни преживявания, но пък се радваше, че щяха да ѝ устроят чудесно погребение. С камфор, тамян, музика и цветя – с пламенночервени, яркожълти и тъмноалени рози. Класическите, вечни и свършени рози. Лалетата бяха твърде имперски, нарцисите – твърде деликатни, а от лилуумите кихаше. Розите бяха перфектни, комбинация от знойна омая и остри бодли.

Зората се пропукуваше бавно. От изток на запад хоризонтът се изпъстри с разноцветни коктейлни багри – праско-

вено белини, портокалово мартини, ягодова маргарита, леген негрони. От минаретата загърмяха несинхронизирани молитви и разбуденият от тюркоазен сън Босфор се прозя с усилие. Рибарска лодка забълва дим и се запъти обратно към пристанището. Вълните бавно и тежко се носеха към брега. Районът, в който се намираше Лейла, беше поле с някогашни смокинови градини и маслинови горички. Булдозерите ги бяха унищожили и на тяхно място се издигаха сгради с паркинги. Някъде в полумрака лаеше куче, ала не от радост, а по навик и загължение. Едно птиче чуруликаше силно и безстрашно, а друго му отговаряше, макар и не така въодушевено. Утринен хор. Лейла гочу товарен камион да бумти на осеяния с дупки път, както и шума на ранобудния трафик, който се засилваше с всяка изминала минута и скоро щеше да бъде оглушителен. Животът течеше с пълна сила.

Текила Лейла се учудваше на хората, които обсъждаха края на света с голямо удоволствие. Уж нормални хора, а се заплесваха по някакви невероятни астероиди, огнени къмба и комети, които опустошават планетата. Та апокалипсисът не беше най-страшното нещо на света! Възможността за мигновеното изчезване на цивилизацията не беше и наполовина толкова страшна, колкото факта, че нито една индивидуална смърт не оказва влияние върху световния ред и животът си продължава с нас или без нас. Ето *това* е истински ужас.

Вятърът смени посоката и запраши през футболното игрище. В този миг Лейла ги видя. Четирима младежи тършуваха в кофите като ранобудни лешояди. Двама бутаха количка с пластмасови бутилки и смачкани метални кутийки, приятелят им се тътреше заг тях и мъкнеше с приведени рамене мръсен тежък чувал, а най-отпред, изпъчил кльоцави гърди

като боен петел, важно пристъпваше шефът. Приближаваха я и си подхвърляха шеги.

Хей, хора, насам, насам...

Спряха до един контейнер и заузваждаха бутилки от шампоан, кутии от сокове, картони от яйца, купички от йогурт. Всяко съкровище беше складувано в количката. Движенията им бяха бързи и сръчни. Намериха стара кожена шапка, едният си я сложи и закрачи наперено като герой от гангстерски филм. Шефът грабна шапката и си я нахлуни. Никой не реагира. За учудване на Лейла четиримата се обърнаха и тръгнаха в обратна посока.

Хей, тук съм!

Шефът сякаш чу зова ѝ и вдигна глава, мигайки на слънчевите лъчи. Огледа се и я съзря. Вдигна вежди и устните му трепнаха.

Моля, не ме оставяйте!

Шефът извика нещо на подчинените си и само след миг Текила Лейла усети още три учудени погледа. Бяха много млади. Още деца, момчета, които се правеха на мъже.

Шефът направи малка плаха крачка към кофата. После още една. Вървеше като мишка, която приближава паднала ябълка: внимателно, бавно, но и решително. Лицето му се свъси, когато я видя отблизо.

Не се бой.

Бялото на очите му беше с червени жилки и жълти петна. Сигурно дишаше лепило, а беше само петнайсетинагодишен. Истанбул го беше приютил с привидното си гостоприемство, но някой ден най-неочаквано щеше да го захвърли като стара парцалена кукла.

Обади се на полицията, синко. Обади се и им кажи да уведомят приятелите ми.

Момчето се огледа за улични камери, после докосна златния ѝ медалйон с малък изумруд в средата. Сякаш се боеше да

не би хладният гладък метал да избухне в ръката му, той го опипа внимателно и отвори медальона. Вътре имаше снимка на жената в кофата, но на младини, а до нея стоеше мъж със зелени очи, хубава усмивка и дълга, сресана според тогавашната мода коса. Изглеждаха щастливи и влюбени. На гърба на снимката пишеше: *Дали и аз. Пролетта на 1976.*

Шефът гръпна медальона и го пхна в джоба си. Другите го видяха, но се направиха на разсеяни – бяха деца, но знаеха как да се държат, за да не си навличат бели.

Само едно от момчетата се престраши да направи крачка и попита шепнешком:

– Жива ли е?

– Не се излагай! – отвърна шефът. – Жива е колкото патица с ориз.

– Горката...

По лицето на шефа се разля усмивка като бутнато шише с мастило върху лист хартия.

– Не виждаш ли, че е проститутка?

– Дали? – учуди се момчето, което се срамуваше да повтори думата.

– Сто процента, глупако! Ще пишат за нея във вестниците, ще съобщят по телевизията и ние ще станем известни! Когато дойдат журналистите, ще оставите приказките на мен. Ясно?

Дочу се шум от минаваща кола, която зави рязко и поднесе на завоя на улицата. Мирисът на изгорели газове се смеси със соления дъх на вятъра. Беше ранно утро, слънцето едва докосваше минаретата, покривите и най-горните клони на дърветата на Юда, ала хората вече бързаха и може би дори закъсняваха.

ЗА АВТОРА

Носителката на много литературни награди Елиф Шафак е автор на седемнайсет книги, като единайсет от тях са романи. Тя пише на английски и на турски език и е най-четената сред авторите жени в Турция. Творбите ѝ са преведени на петдесет езика. Доктор е по политически науки и е преподавала в Турция, САЩ и Обединеното кралство, където е и почетен член на колежа „Сейнт Ан“, Оксфорд. Шафак е член на Съвета по творческа икономика към Световния икономически форум и основател и член на Европейския съвет за международни отношения. Работела за равенството на жените, на правата на ЛГБТ и на свободата на словото, Шафак е вдъхновяващ оратор, а мотивиращите ѝ лекции на конференциите *TED Talks* ѝ спечелват международно признание. Удостоена е с титлата *Chevalier des Arts et des Letters* за приноса ѝ към значими публикации в цял свят, а през 2017 *Politico* я избира за една от дванайсетте личности, които биха направили света по-добър. Елиф Шафак е била в журито за много литературни награди и е председател на *Welcome Prize 2019*.

Нейният уебсайт е www.elifshafak.com.

ДРУГИ КНИГИ ОТ ЕЛИФ ШАФАК

Любов

Копелето на Истанбул

Чест

Черно мляко

Дворецът на бълхите

Свещецът на неизбежната лудост

Майстора на куполи

Речник на погледите

Трите дъщери на Ева

Огледалата на града

Сакъз Саргуня